

залишивши у складі Політбюро. Автор стверджує, що Г. Жуков теж виступав із критикою М. Хрущова, однак пропонував оголосити йому лише сувору догану, чого останній згодом не пробачив Г. Жукову. На думку автора, дискусії на засіданні Президії ЦК мали спонтанний характер, хоча й не виключає, що могла бути попередня змова, про яку він не знав [1, с.192].

Підсумовуючи, відзначимо, що незважаючи на суб'єктивність окремих оцінок автора, спогади Д. Шепілова є важливим джерелом з політичної історії СРСР 1950 – 60-х рр. ХХ ст.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Дмитрий Шепилов. Непримкнутый. Воспоминания. – М.: Литагент «Центрполиграф», 2017. – 202 с.

Олександр Неприцький, Тетяна Неприцька ВИВЧЕННЯ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНОЗЕМНОЇ НА ТЕРИТОРІЇ ПОЛЬЩІ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ

В статті розглянуто організаційний процес і можливості, які надавалися для вивчення польської мови іноземцям, що перебували на законних підставах на території Польщі, або ж їхали до країни. Вивчення польської мови іноземцями отримало широке розповсюдження в країні, проте, відсутня як єдина політика на рівні польської держави, так і програма чи заходи окремих воєводств або міст із забезпечення безоплатного вивчення польської мови іноземцями.

Ключові слова: Польщі, полонія, польська мова, мовна школа, іноземна мова.

Формування мовного інформаційного простору має стратегічне значення для сучасних держав, оскільки із збільшенням мобільності населення, розвитком інформаційно-комунікативних технологій та штучного інтелекту розвивається значення державних кордонів, і мова стає ще більш визначальним чинником національної самоідентифікації людини та джерелом формування її свідомості. Як звучить гасло міжнародного польського телебачення TVP «Полонія там, де чути польську мову». Тому вивчення мови іноземцями мало і продовжує мати велике значення для кожної держави.

Коли йдеться про вивчення польської мови як іноземної, то, як правило, розглядають два шляхи – це вивчення іноземцями мови не перебуваючи у Польщі, і вивчення польської мови на території Польщі.

Провідні вітчизняні й іноземні вчені приділяють багато уваги дослідженню розвитку світового мовного простору, вивченню іноземних мов у поєднанні із тематикою національного брендингу, публічної дипломатії, освітнього туризму тощо. Зокрема, ринок освітніх мовних програм в Україні і за кордоном досліджувала Л.Ткачук [1]. В англomовному сегменті літератури основним напрямком досліджень вивчення мов під час поїздки до країни, де живуть носії мови, є виявлення технологічних особливостей організації освітніх турів та аналіз тенденції розуміння туризму як специфічної форми освіти [2]. У Польщі в 2018 році в Сілезькому університеті до 50-річчя

закладу вийшла друком колективна монографія присвячена вивченню та промоції польської мови у світі [3].

У даній статті розглянемо організаційних процес і можливості, які надавалися для вивчення польській мови іноземцям, що перебували на законних підставах на території Польщі, або ж їхали до країни із метою вивчення польської мови.

Про вивчення польської мови як іноземної розпочали говорити в Польщі в 50-х роках минулого століття. Специфіку розуміння проблеми показують терміни, якими оперували в ті часи науковці й управлінці причетні до пошуку шляхів вирішення цього питання. Вони виділили об'єкт вивчення – польську мову. І суб'єкт вивчення – іноземців. Ці два елементи протягом наступних десятиріч було встановлено як норму в науковому і адміністративному використанні, внесено до всіх методичних і дидактичних матеріалів та закріплено у назвах установ, що займалися даним видом діяльності. Зокрема структурний підрозділ Лодзького університету, який займається мовним навчанням, до сьогодні називається *Studium Języka Polskiego dla Cudzoziemców UŁ* (Вивчення польської мови для іноземців Лодзького Університету)

Пізніше, у другій половині 1960-х років з'являється і набуває поширення термін «польська мова як іноземна», що вперше був вжитий в назві статті Броніслава Вєчоркевіча в 1966 році (*Bronisław Wieczorkiewicz, Uwagi o nauczaniu języka polskiego jako obcego, opublikowano w „Poradniku Językowym”*) [3, с.176]. Цей термін з'явився як протиставлення поняттю «польська мова як рідна», що стосується вивчення мови етнічними поляками. Відповідно до цих закладених тенденцій розрізняють вивчення польської мови діаспорою та іноземцями.

Поява терміну «польська мова як іноземна» мала велике значення для розвитку методики вивчення польської мови і переводила її на рівень загальної проблематики вивчення іноземних мов – англійської, німецької, французької, російської. Це збагатило арсенал дидактичних прийомів, форм і методів вивчення мови. Першість у даній сфері тримали два університети – Варшавський і Лодзький, а потім ініціативу підхопили інші національні вузи, де почали створювати курси польської мови для іноземців. Викладачі в цих підрозділах працювали автономно, випрацьовували методики, переважно методом «проб і помилок», не маючи координації на загальнодержавному рівні. Таким чином було з'ясовано, що повинно бути дві різні програми навчання: для іноземців, що зовсім не володіють польською і починають вивчення «з нуля», і для осіб, що мають середній рівень або вище середнього і потребують удосконалення знань, щоб могли здійснювати навчання польською мовою в університетів або працевлаштуватися повноцінно інтегруватися в господарський або адміністративний механізми країни.

Розвиток сфери вивчення польської мови як іноземної призвів до того, що фактично всі вищі навчальні заклади, які готують іноземців до навчання у Польщі, пропонують власні мовні курси не лише для майбутніх студентів, але й для всіх охочих. Достосовуючись до потреб клієнта, вони виходять на ринок із річними, семестровими, а також короткими 2-, 4-, 6-ти тижневими курсами польської мови різного рівня складності.

Починаючи з 90-х років ХХ століття з мовними курсами вищих навчальних закладів почали конкурувати приватні школи та центри вивчення іноземних мов, що включають до своїх програм і вивчення польської мови як іноземної. На початку ХХІ століття, із розвитком освітнього туризму, набувають популярності пропозиції короткострокових курсів вивчення польської мови, особливо під час літніх та зимових канікул у відповідних мовних школах та таборах. Це дає можливість розширити клієнтську базу за рахунок поєднання двох послуг: організації відпочинку і освіти для дітей.

Переважно для дітей шкільного віку пропонують літні табори на декілька тижнів. Знайти їх дуже просто навіть за пошуком Google по ключових словах «літній мовний табір Польща». Перебування в таких таборах має свої переваги. Для учасників передбачена цікава розписана по годинно розважальна програма. Догляд за дітьми здійснюється протягом 24 годин на добу і вони не потребують перебування дорослого опікуна поряд. Фактично в пропозицію входить повний комплект послуг з проживанням, харчуванням тощо. Проте, якщо говорити про ефективність вивчення мови в таких таборах, то вона не висока. Діти швидко знаходять своє мовне середовище (якщо це діти з України - то україномовне, чи російськомовне) і в ньому перебувають увесь час, окрім уроків польської мови. Навчальних годин польської мови планується дуже мало (як правило три на день), щоб не сильно навантажувати дітей. А рівень навчання низький – організатори працюють на те, щоб дитина була задоволена розвагами, а не вивчила мову.

Мова ж, вивчалась і вивчається не в таборах, а в мовних центрах і школах. А от пропозицій літніх короткотривалих курсів від мовних шкіл для дітей не багато. Як мовні центри, що діють при університетах, які займаються підготовкою студентів до вступу у польські вузи (Ягеллонський університет у Кракові, Марії-Кюрі у Любліні, Варшавський, Лодзький університети) так і приватні заклади переважно формують групи з дітей 16 років і старших. Запрошення на літній інтенсивний курс дітей шкільного віку, а тим паче молодшого шкільного віку – це швидше виключення, ніж правило. Прикладом такої школи може бути «Edu & More» у Варшаві, яка набирає дитячі групи з 7 років. Беззаперечною перевагою навчання у мовній школі є значна кількість годин (не менше 6 годин щоденно) та висока якість викладання. Проте, для навчання у мовній школі потрібен дорослий опікун на території Польщі, необхідно вирішити додатково питання проживання і харчування, і, можливо, через це, була дуже обмежена пропозиція на ринку.

Поєднати переваги літнього табору і хороших курсів спробували у Школі польської мови і культури Ягеллонського університету, де започаткували молодіжний табір для дітей з 13 років. Як виключення, брали на навчання 12-річних дітей, за умови, що діти добре фізично та інтелектуально розвинені, і їм в поточному календарному році виповниться 13 років. Як результат, діти отримують опіку 24 години на добу і не потребують перебування дорослого опікуна на території Польщі. Школа забезпечує значно вищий рівень викладання мови у порівнянні з іншими літніми таборами. Проте, й ціна значно вища за ін. мовні табори (в 2-3 рази).

Характерною рисою всіх вищеперерахованих можливостей вивчення польської мови на території Польщі є наявність плати за освітні послуги. Відсутня як єдина політика на рівні польської держави, так і програма чи заходи окремих воєводств або міст із забезпечення безоплатного вивчення польської мови іноземцями, щоб спростити їм доступ до вищої освіти або отримання кваліфікованої роботи.

Отже, протягом кінця ХХ – початку ХХІ ст. вивчення польської мови іноземцями отримало широке розповсюдження в країні. Курси польської мови пропонують мало не всі вищі навчальні заклади, та значна кількість приватних мовних шкіл і навчальних центрів. Поряд із тривалими річними чи семестровими навчальними програмами активно впроваджувались короткотривалі мовні курси і табори в канікулярний період. Однак бракує безплатних мовних курсів для тим іноземців, які не можуть оплатити фахову допомогу у вивченні мови. Відсутні також курси, які могли б проводитись меріями великих міст, де проживає багато іноземців, з метою швидшої інтеграції емігрантів до польського мовно-культурного середовища і органічного входження до ринку праці, де вимагається досить високий рівень володіння польською мовою.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Ткачук Л.М. Освітній туризм у світі й в Україні // Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ. Серія: Економіка, право, політологія, туризм: Збірник наукових статей. – Київ: НАУ, 2010. – Випуск 2. – С. 137-144.
2. Brent W. Ritchie Managing educational tourism / Brent W. Ritchie, Neil Carr, Christopher P. Cooper. – London: Cromwell Rpress, 2003. – 260p.
3. Nauczanie i promocja języka polskiego w świecie. Diagnoza – stan – perspektywy / Władysław Miodunka, Jolanta Tambor, Aleksandra Achteлик і inni. – Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2018. – 338 s.
4. Літні дитячі табори в Польщі: де і за скільки організувати відпочинок для дитини // Vsetutpl. [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://vsetutpl.com/litni-dytyachi-tabory-v-polschi-de-i-za-skilky-organizuvaty-vidpochynok-dlya-dytyny>